

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

2023 08 11
NSMOT 11/23

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 627, 628, 663 IR 736 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO

Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas (toliau - NSMOT) reiškia pritarimą LR civilinio proceso kodekso 627, 628, 663 ir 736 straipsnių pakeitimo įstatymui. Palaikome Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos siekį mažinti įsiskolinusių žmonių išskaitas iš darbo užmokesčio bei skatinti juos grąžinti į darbo rinką.

Itin svarbiais laikome 736 straipsnio pakeitimus, kuriais siūloma mažinti išskaitas iš darbo užmokesčio. Šiuo metu Lietuvoje taikomos išskaitos iš darbo užmokesčio yra vienos griežčiausių Europos Sąjungoje. Tokiu būdu įsiskolinimai tampa vienu iš didžiausių įsidarbinimo barjerų, stumiančių į ilgalaikę bedarbybę arba šešėlinę darbo rinką. NSMOT 2016 m. atliktas [tyrimas](#) atskleidė, kad 64 proc. įsiskolinusių asmenų mano, kad iš pašalpų arba nelegalių pajamų gyventi labiau apsimoka, nes po išskaitymų žmonėms lieka daugiau pajamų. 75 proc. respondentų atsakė, kad juos demotyvuoja dirbti dideli atskaitymai iš darbo užmokesčio.

Pagal šiuo metu galiojančią tvarką, atlikus išskaitas nuo minimalios mėnesinės algos, asmeniui liekanti suma gerokai atsilieka nuo skurdo rizikos ribos (2023 m. skurdo rizikos riba siekė 640 Eur). Asmeniui, turinčiam daugiau nei vieną bylą, po išskaitų liekanti pajamų suma siekia apie 79 proc. skurdo rizikos ribos, o turinčiam daugiau nei dvi bylas - 69 proc. Tai reiškia, kad dirbantis asmuo negali patenkinti būtinųjų poreikių, ypač jeigu turi išlaikomų asmenų. Todėl žmonės, turintys įsiskolinimų dažniausiai praranda motyvaciją dirbti, įkrenta į paramos sistemą, griebiasi nelegalaus darbo ar gyvena išlaikomi artimųjų. Negalėdami susimokėti būtinųjų išlaidų, žmonės toliau klimpsta į skolas – įsiskolina už būsto išlaikymą, ima greituosius kreditus, norėdami patenkinti būtinuosius poreikius arba padengti esamus įsiskolinimus. Taip įsukamas uždaras skolų ratas, kuriantis ir gilinantis socialines problemas

Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu didžiausias kreditorius yra valstybė. Teisingumo ministerijos duomenimis, apie 60 proc. įsiskolinimų sudaro skolos valstybei, t.y. administracinės nuobaudos, nesumokėti mokesčiai ir pan. Dėl ilgą laiką negrąžinamų skolų nukenčia valstybės biudžetas, tad atitinkamai išmokos ir viešosios paslaugos. NSMOT vertinimu, išskaitų sumažinimas didintų skolininkų motyvaciją įsidarbinti, padėtų išbristi iš nelegalaus darbo ir/ar socialinės paramos sistemos. Svarbu pažymėti, kad įsiskolinusiems asmenims būtina teikti intensyvias kompleksines paslaugas, ypač konsultavimo dėl pajamų bei skolų valdymo paslaugas. Laiku suteikus pagalbą įsiskolinusiems, mokėdami valdyti savo finansus, neprisiimti perteklinių finansinių įsipareigojimų, dirbantys ir mokantys mokesčius asmenys prisidėtų prie valstybės ekonomikos augimo ir biudžeto didinimo, todėl ilgai nauda valstybei būtų ženkliai didesnė.

NSMOT įsitikinimu, siūlomi pakeitimai didintų įsiskolinusiųjų motyvaciją grįžti į darbo rinką bei ženkliai prisidėtų prie skurdo mažinimo Lietuvoje.

Direktorė Aistė Adomavičienė

Kontaktai:
Agata Gluchovska
tel.nr.: +37061529523, el. p.: agata@smtinklas.lt